

Republika Srbija
Ministarstvo kulture i informisanja

Vlajkovićeva 3
11000 Beograd

**PREDMET: PREDLOZI I SUGESTIJE MEDIJSKE KOALICIJE NA NACRT ZAKONA O
JAVNOM INFORMISANJU I MEDIJIMA**

Poštovani,

Medijska koalicija koju čine ANEM, NUNS, UNS, NDNV i Lokal Pres je detaljno analizirala radnu verziju Nacrta Zakona o javnom informisanju i medijima (u daljem tekstu:Nacrt zakona).

Medijska koalicija, na ovaj način, želi da istakne svoje predloge u pogledu formulacije pojedinih članova Nacrta, kao svoj doprinos javnoj raspravi.

1. OPŠTE PRIMEDBE

Smatramo da je Nacrt zakona dobra polazna osnova ali da sadrži određene nedorečenosti, prenormiranja i kontradiktornih rešenja koji, umesto da pospešuju medijski pluralizam i slobodu izražavanja, zapravo ih ograničavaju.

Medijska koalicija ovim putem želi da ukaže na ključne nedostatke koje ovaj Nacrt zakona ima:

- 1) Pojedina načela iz zakona nisu operacionalizovana odgovarajućim normama, pa zato ostaju na nivou deklaracije.
- 2) Odredbe o projektnom finansiranju su nejasno postavljene. Kriterijumi za dodelu sredstava moraju biti objektivni, merljivi, nediskriminatorni, uz puno poštovanje pravila o kontroli državne pomoći i slobodnog tržišta a imajući u vidu opredeljenja Strategije razvoja sistema javnog informisanja. Naročito je neophodno, prelaznim odredbama, predvideti ograničenje za medije koji su u javnom vlasništvu. Naime, do apsolutnog prelaska na isključivo projektno finansiranje, neophodno je da mediji finansirani iz javnih sredstava ne učestvuju u javnim konkursima, kako bi se obezbedila jednaka startna pozicija za sve medije u uslovima slobodne konkurencije. Takođe, kriterijumi za izbor članova komisija za dodelu državne pomoći putem projektnog finansiranja moraju

biti uniformni, bez obzira na nivo vlasti koji dodeljuje pomoć (nacionalni, regionalni i lokalni) a prednost se mora dati nezavisnim članovima komisija, kako bi se izbegla mogućnost političkih pritisaka prilikom odlučivanja u dodeli sredstava.

3) Neophodno je da ovaj zakon prepozna i direktnu pomoć koju mediji dobijaju od ministarstava koja nisu nadležna za oblast medija, kao i od drugih organizacija i javnih preduzeća koje se finansiraju iz javnih prihoda. Smatramo da nepropisivanjem zaštitnih odredbi, može doći do izigravanja pravila o projektnom finansiranju. Predlažemo da se predvidi zabrana direktnog finansiranja za medije i iz ovih prihoda i da se i za takav vid „državne pomoći“ shodno primenjuju odredbe o projektnom finansiranju, uz puno poštovanje propisa o kontroli državne pomoći.

4) Što se tiče odredaba koje se odnose na registar, stiče se utisak prenormiranosti i odstupanja od cilja formiranja registra medija. Naime, obim podataka o vlasniku izdavača i povezanih lica, daleko prevazilazi osnovnu ideju transparentnosti vlasništva u medijima. Ovde se u velikoj meri narušava princip proporcionalnosti (srazmernosti) cilja i sredstva za postizanje tog cilja, naročito imajući u vidu odredbe koje predviđaju dostupnost podataka o ličnosti za širok krug ljudi (vlasnika izdavača medija – fizičko lice, glavnog i odgovornog urednika ali i za povezana lica) što je u suprotnosti sa pravilima o zaštiti podataka o ličnosti i važećim evropskim standardima u toj oblasti. Naročito ako se uzme u obzir da nije predviđena kontrola tela nadležnog za zaštitu podataka o ličnosti i shodna primena relevantnog zakona.

5) Deo zakona koji se odnosi na ispravku, opoziv i odgovor je prenormiran i često nije moguće videti razliku u pogledu tretmana ovih pravnih instituta. Nije dovoljno naglašeno da se ova sredstva mogu koristiti alternativno i da za jednu informaciju nije moguće koristiti sva tri instituta. Posebno što ovo može da dovede do toga da se novinari uzdržavaju od objavljivanja informacije, a imajući u vidu posledice do kojih to objavljivanje može da dovede. Smatramo da ovaj deo zakona treba skratiti, pojednostaviti a sve polazeći od postojeće prakse.

6) Smatramo da u Nacrtu zakona nije u dovoljnoj meri prepoznat značaj samoregulacije u pogledu poštovanja visokih standarda slobodnog novinarstva, kao ni u pogledu važnosti odita koji mora da se zasniva na pravilima koja su merljiva i transparentna. To da se medij sam podvrgao autoritetu nekog samoregulatornog tela u pogledu poštovanja profesionalnih standarda ili da dobrovoljno participira u sistemu oditovanja tiraža, treba da budu okolnosti koje se posebno cene i vrednuju kod dobijanja projekata.

7) Neophodno je jasno utvrditi zabranu direktnog budžetskog finansiranja od 1. januara 2014. godine, kao i da je jedini način finansiranja posle tog datuma projektno finansiranje.

8) Pitanje položaja novinara takođe nije u dovoljnoj meri rešeno, naročito u pogledu radnopravnog statusa, imajući u vidu da je praksa pokazala da opšta pravila radnog prava nisu bila dovoljno sredstvo za zaštitu prava iz radnog odnosa za ovu kategoriju.

9) Neophodno je izvršiti pravno-tehničku redakciju koja će ujednačiti pojmove u zakonu. Takođe, trebalo bi razmisliti o uvođenju posebnog člana kojim se objašnjavaju pojedini pojmovi korišćeni u zakonu.

2. KONKRETNE PRIMEDBE

a) Član 8, koji glasi:

Ustanove javnih medijskih servisa i drugi mediji koji deluju u skladu sa načelima javnih medijskih servisa, posebno su dužni da o pojavama, događajima i ličnostima izveštavaju pravovremeno i nepristrasno, da omoguće izražavanje svih stavova i mišljenja koja su zastupljena u zajednici, da u duhu tolerancije podstiču raspravu o svim temama od interesa za javnost, da proizvode raznovrsne programske sadržaje i da teže najvišem nivou kvaliteta usluga.

Treba da glasi:

Ustanove javnih medijskih servisa, medij osnovan za potrebe informisanja nacionalnih manjina, medij osnovan za potrebe informisanja stanovništva na području autonomne pokrajine Kosovo i Metohije, kao i mediji koji nisu organizovani kao ustanove javnog servisa ali deluju u skladu sa načelima javnih servisa, posebno su dužni da o pojavama, događajima i ličnostima izveštavaju pravovremeno i nepristrasno, da omoguće izražavanje svih stavova i mišljenja koja su zastupljena u zajednici, da u duhu tolerancije podstiču raspravu o svim temama od interesa za javnost, da proizvode raznovrsne programske sadržaje i da teže najvišem nivou kvaliteta usluga.

Objasnenje:

Posle održanih okruglih stolova u Novom Sadu, Novom Pazaru, Nišu i Beogradu, Radna grupa je pojasnila da je suština ovog člana posebna obaveza da se svi mediji koji funkcionišu kao javni servisi (bez obzira na način finansiranja), koji pružaju programske sadržaje javnog servisa pridržavaju određenog standarda. Zato je predlog formulacije donekle drugačiji nego u izdvojenom mišljenju. Medijska koalicija smatra da je neophodno precizirati šta spada u kategoriju „*drugih medija koji deluju u skladu sa načelima javnih medijskih servisa*“, imajući u vidu opredeljenje Medijske strategije, da država ne može da bude vlasnik medija ni posredno neposredno.

Predloženom formulacijom je precizirano da su jedini mediji koji se finansiraju iz javnih sredstava, kao organizacioni oblici, javni medijski servisi (RTV i RTS) i dva izuzetka koja su predviđena članom 30. Nacrta (mediji za informisanje nacionalnih manjina i stanovništva na području AP Kosovo i Metohija). Sa druge strane, ovakva formulacija omogućava i da drugi mediji koji se ne finansiraju neposredno iz javnih sredstava pružaju programski sadržaj u skladu sa principima javnog servisa ako to žele.

b) Član 14. koji glasi:

Republika, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave posebno se stara da se javni interes ostvaruje :

1. primenom i razvojem najviših pravnih, profesionalnih i tehničkih standarda u oblasti javnog informisanja;
2. unapređivanjem slobode izražavanja, nezavisnosti i uređivačke autonomije medija i medijskog pluralizma;
3. otvorenošću institucionalnih izvora informacija i dostupnosti informacija od javnog značaja;
4. razvojem medijskog tržišta na nediskriminatornoj osnovi;
5. stvaranjem uslova za zaštitu celokupnog korpusa ljudskih prava u sferi javnog informisanja, posebno prava dece, mladih i osoba sa invaliditetom, uz brigu o ljudskom dostojanstvu i ostvarivanju ličnih prava u oblasti javnog informisanja;
6. sprečavanjem prekomernog objedinjavanja osnivačkih i upravljačkih prava u oblasti javnog informisanja i obezbeđivanjem javnosti podataka o medijima;
7. suzbijanjem piraterije i zaštitom autorskih i srodnih prava.

Treba izmeniti, tako da glasi:

Republika, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave posebno se stara da se javni interes ostvaruje :

1. primenom i razvojem najviših pravnih, profesionalnih i tehničkih standarda u oblasti javnog informisanja;
2. unapređivanjem slobode izražavanja, nezavisnosti i uređivačke autonomije medija i medijskog pluralizma;
3. otvorenošću institucionalnih izvora informacija i dostupnosti informacija od javnog značaja;
4. razvojem medijskog tržišta na nediskriminatornoj osnovi;
- 5. stvaranjem uslova za zaštitu celokupnog korpusa ljudskih prava u sferi javnog informisanja, posebno prava dece, mladih, osoba sa invaliditetom i drugih nepriviligovanih grupa, uz brigu o ljudskom dostojanstvu i ostvarivanju ličnih prava u oblasti javnog informisanja;**
6. sprečavanjem prekomernog objedinjavanja osnivačkih i upravljačkih prava u oblasti javnog informisanja i obezbeđivanjem javnosti podataka o medijima;
7. suzbijanjem piraterije i zaštitom autorskih i srodnih prava.

Obrazloženje:

Ovakvom formulacijom tačke 5. ovog člana se dodatno ukazuje na posvećenost stvaranju uslova za zaštitu kompletnog korpusa ljudskih prava naglašavanjem da se to odnosi i na nepobrojane privilegovane grupe.

v) Medijska koalicija je u izdvojenom mišljenju i tokom trajanja javne rasprave više puta naglašavala da su odredbe o projektnom finansiranju nejasno postavljene. Takođe je istaknuto da kriterijumi za dodelu sredstava moraju biti objektivni, merljivi, nediskriminatorni, uz puno poštovanje pravila o kontroli državne pomoći i slobodnog tržišta a imajući u vidu opredeljenja Strategije razvoja sistema javnog informisanja. Takođe, kriterijumi za izbor članova komisija za dodelu državne pomoći putem projektnog finansiranja moraju biti uniformni, bez obzira na nivo vlasti koji dodeljuje pomoć (nacionalni, regionalni i lokalni) a prednost se mora dati nezavisnim članovima komisije, kako bi se izbegla mogućnost političkih pritisaka prilikom odlučivanja u dodeli sredstava. Naši predlozi imaju za cilj upravo da samim zakonom daju jasne smernice kako ceo postupak dodele sredstava treba da izgleda a da ispuni ciljeve koje je MK više puta do sada istakla.

g) Član 17. koji glasi:

(1) Konkurs za raspodelu sredstava iz člana 16. stav 1. i 2. ovog zakona raspisuje ministarstvo nadležno za poslove informisanja, odnosno organ javne vlasti nadležan za poslove javnog informisanja na nivou teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave, najmanje jednom godišnje.

(2) Konkurs za raspodelu sredstava iz člana 16. stav 1. i 2. ovog zakona za medije koji se izdaju na teritoriji Kosova i Metohije raspisuje ministarstvo nadležno za poslove informisanja.

(3) Konkurs se raspisuje u obliku javnog poziva i objavljuje na internet stranici organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana, kao i najmanje u jednim dnevnom, odnosno nedeljnim novinama koje se distribuiraju na području nadležnosti organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana.

Treba izmeniti tako da glasi:

(1) Konkurs za raspodelu sredstava iz člana 16. stav 1. i 2. ovog zakona raspisuje ministarstvo nadležno za poslove informisanja, odnosno organ javne vlasti nadležan za poslove javnog informisanja na nivou teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave, najmanje jednom godišnje.

(2) Konkurs za raspodelu sredstava iz člana 16. stav 1. i 2. ovog zakona za medije koji se izdaju na teritoriji Kosova i Metohije raspisuje ministarstvo nadležno za poslove informisanja.

(3) Konkurs se raspisuje u obliku javnog poziva i objavljuje na internet stranici organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana, kao i najmanje u jednim dnevnim, odnosno nedeljnim novinama koje se distribuiraju na području nadležnosti organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana.

(3a) Javni poziv iz člana 17. stava 3. ovog člana sadrži:

- 1. predmet i cilj konkursa;**
- 2. uslove učešća na konkursu;**
- 3. dokaze koji se prilažu uz prijavu na javni konkurs;**
- 3. osnovne i posebne kriterijume za izbor projekata;**
- 4. maksimalni iznos sredstava koja se dodeljuju;**
- 5. rok za podnošenje prijave;**
- 6. podatke o licu koje daje obaveštenja o javnom konkursu;**
- 7. druge podatke od značaja za postupak javnog konkursa.**

(3b) Obrazac prijave na konkurs propisuje ministarstvo nadležno za poslove informisanja, odnosno organ javne vlasti nadležan za poslove javnog informisanja na nivou teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave, u skladu sa članom 26. Ovog zakona, a sadrži najmanje:

- 1. podatke o licu koje podnosi prijavu na konkurs;**
- 2. opis aktivnosti u oblasti ostvarivanja javnog interesa u javnom informisanju;**
- 3. opis projekta sa finansijskim i narativnim delom;**
- 4. druge podatke od značaja za projekat.**

Obrazloženje:

Ovakvom formulacijom se postiže transparentnost i predvidivost javnog konkursa, kao i uniformnost, bez obzira na nivo vlasti koji dodeljuje sredstva, i to od samog početka. Neophodno je najvažnije elemente javnog poziva pobrojati u samom zakonu i time smanjiti mogućnost arbitrarnosti. Isto važi i za obrazac prijave na konkurs.

d) Član 20, stav 4, koji glasi:

(4) Učesnik konkursa iz člana 16. stav 2. koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namenjena projektnom sufinansiranju u oblasti javnog informisanja, može učestvovati na konkursu iz člana 16. stav 1. ovog zakona samo još jednom u toj

godini, i to sa predlogom za sufinansiranje istog projekta u iznosu koji ne prelazi 20% vrednosti projekta.

Treba izmeniti tako da glasi:

(4) Učesnik konkursa iz člana 16. stav 2. koji je u tekućoj kalendarskoj godini već koristio sredstva namenjena projektnom sufinansiranju u oblasti javnog informisanja, može učestvovati na konkursu iz člana 16. stav 1. ovog zakona samo još jednom u toj godini, i to sa predlogom za sufinansiranje istog projekta u iznosu koji ne prelazi 20% vrednosti projekta, **a maksimalno do iznosa koji je utvrđen konkursom.**

Obrazloženje:

Neophodno je da i u stavu 4. postoje dva ograničavajuća kriterijuma (kao i u stavu 3. istog člana), a to su:

- 1) procentualno ograničenje u odnosu na vrednost projekta (20 %), i
- 2) limitiranje maksimalnog iznosa do iznosa koji je utvrđen konkursom.

Moguće je zamisliti da projekat na koji se konkuriše bude velike vrednosti i da čak predviđenih 20 % prelazi ukupni iznos predviđen konkursom. Zato je neophodno dvostruko ograničavanje iznosa, kao i u stavu 3. ovog člana. Naročito, imajući u vidu da je *ratio legis* ove odredbe ograničavanje mogućnosti ponovnog korišćenja sredstava za projektno finansiranje.

đ) Član 21, koji glasi:

Prijave na konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona ocenjuju se prema tome u kojoj meri su predložene projektne aktivnosti podobne da ostvare javni interes u oblasti javnog informisanja u skladu sa članom 13. ovog zakona, da li su mere za unapređivanje sistema javnog informisanja iz člana 14. ovog zakona sadržane u projektnim aktivnostima, kao i da li učesnik na konkursu poštuje profesionalne i etičke medijske standarde.

Treba izmeniti tako da glasi:

Prijave na konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona ocenjuju se prema tome:

- 1) u kojoj meri su predložene projektne aktivnosti podobne da ostvare javni interes u oblasti javnog informisanja u skladu sa članom 13. ovog zakona;
- 2) u kojoj meri su predložene projektne aktivnosti podobne da doprinesu ostvarivanju raznolikosti medijskih sadržaja i pluralizmu ideja i vrednosti demokratskog društva na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou;**
- 3) da li su mere za unapređivanje sistema javnog informisanja iz člana 14. ovog zakona sadržane u projektnim aktivnostima;

4) koliko je podnosilac prijave privržen profesionalnim etičkim standardima što se naročito ogleda u prihvatanju nadležnosti samoregulatornih tela koja rešavaju o žalbama povodom povreda takvih standarda, učešćem u standardizovanim sistemima nezavisne verifikacije tiraža, odnosno postupanjem u skladu sa odlukama nezavisnog regulatornog tela za elektronske medije.

5) da li su projektne aktivnosti podobne da ostvare specifične ciljeve javnog konkursa;

6) da li je budžet projekta adekvatno specificiran i obrazložen u odnosu na projektne aktivnosti;

7) da li je predloženi projekat održiv u kontekstu ciljeva projekta.

Obrazloženje:

Smatramo da je kriterijume za odlučivanje na konkursu neophodno obraditi i u samom zakonu, kako ne bi bilo prostora za neujednačenu primenu, a posebno u odnosu na nivo vlasti koji dodeljuje sredstva. Ovde posebno naglašavamo da je kriterijum: „profesionalnih i etičkih medijskih standarda“ neophodno bliže definisati u samom zakonu, tako da sadrži tri bitna elementa, i to:

- 1) prihvatanje nadležnosti samoregulatornih tela – za štampu;
- 2) prihvatanje sistema nezavisne verifikacije tiraža – za štampu; i
- 3) postupanje u skladu sa odlukama RRA – za elektronske medije.

Ostali kriterijumi ostvaruju funkciju smernica, koje će svaka komisija pojedinačno ceniti prilikom odlučivanja o dodeli sredstava. Sa druge strane, ovo je bitno i za same podnosiocce prijave jer će znati kako da koncipiraju projekat, kada je samim zakonom već navedeno koji se elementi uzimaju u obzir.

e) Član 23. koji glasi:

(1) Odluku o raspodeli sredstava donosi rukovodilac organa javne vlasti koji je raspisao konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona, na osnovu obrazloženog predloga komisije.

(2) Odluka iz stav 1. ovog člana donosi se u obliku rešenja za svaki raspisani konkurs.

(3) Rešenje o raspodeli sredstava objavljuje se na internet stranici organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana, i dostavlja se svakom učesniku konkursa u elektronskoj formi.

(4) Rešenje iz stava 2. ovog člana osnov je za zaključenje ugovora sa licem koje je dobilo sredstva za sufinansiranje projektne aktivnosti.

Treba izmeniti, tako da glasi:

(1) Odluku o raspodeli sredstava donosi rukovodilac organa javne vlasti koji je raspisao konkurs iz člana 16. stav 1. ovog zakona, na osnovu obrazloženog **obavezujućeg predloga komisije**.

(2) Odluka iz stav 1. ovog člana donosi se u obliku rešenja za svaki raspisani konkurs.

(2a) Rešenje iz stava 2. ovog člana je konačno i protiv njega se može pokrenuti upravni spor.

(3) Rešenje iz stava 2. ovog člana objavljuje se na internet stranici organa javne vlasti iz stava 1. ovog člana, i dostavlja se svakom učesniku konkursa u elektronskoj formi.

(4) Rešenje iz stava 2. ovog člana osnov je za zaključenje ugovora sa licem koje je dobilo sredstva za sufinansiranje projektnih aktivnosti.

Obrazloženje:

Ovakva formulacija člana 23. ukazuje na nekoliko stvari:

1) da je odluka komisije obavezujuća za organ javne vlasti koji je raspisao konkurs i da ne postoji diskreciono pravo da on odluku komisije dovodi u pitanje, a time se komisiji daje još jača uloga;

2) da je rešenje koje donosi organ javne vlasti konačno, odnosno da ne postoji dvostепенost upravnog postupka. Ovo iz razloga što je Zakonom o lokalnoj samoupravi za donošenje rešenja u prvom stepenu nadležna opštinska uprava (načelnik opštinske uprave) a u drugom opštinsko veće, dok je dvostепенost u pogledu ministarstva samo izuzetno dozvoljena Zakonom o opštem upravnom postupku. Ovakvo rešenje služi ostvarivanju dvostrukog cilja: uniformnost u donošenju odluke, bez obzira na nivo vlasti i nemogućnost političkog uticaja u drugostепенom postupku.

ž) Član 24. koji glasi:

(1) Narativni i finansijski izveštaj o sprovedenim projektnim aktivnostima dostavlja se organu javne vlasti koji je doneo odluku o raspodeli sredstava u skladu sa ugovorenim obavezama.

(2) Uz izveštaj iz stava 1. ovog člana dostavlja se i dokaz o realizaciji projekta.

Treba da glasi:

(1) Narativni i finansijski izveštaj o sprovedenim projektnim aktivnostima dostavlja se organu javne vlasti koji je doneo odluku o raspodeli sredstava u skladu sa ugovorenim obavezama.

(2) Uz izveštaj iz stava 1. ovog člana dostavlja se i dokaz o realizaciji projekta.

(2a) Obrazac Izveštaja iz stava 1. ovog člana propisuje organ vlasti koji je raspisao konkurs, u skladu sa članom 26. ovog zakona.

Obrazloženje:

Ovakvim rešenjem se preciziraju obaveze lica koji dobiju sredstva na konkursu.

z) Član 26. koji glasi:

Organ javne vlasti Republike, teritorijalne autonomije, odnosno jedinice lokalne samouprave nadležan za poslove javnog informisanja bliže uređuje uslove i postupak obezbeđivanja i raspodele sredstava iz člana 16. stav 1. ovog zakona, kao i obrasce za prijave na konkurs.

Treba da glasi:

Organ javne vlasti Republike, teritorijalne autonomije, odnosno jedinice lokalne samouprave nadležan za poslove javnog informisanja bliže uređuje: **postupak izbora komisija, formu i sadržaj obrasca prijave na konkurs i projektnog narativnog i finansijskog izveštaja, način obezbeđivanja javnosti u postupku izbora komisija, u postupku donošenja odluka o raspisivanju javnih konkursa i odluka donetih na javnim konkursima.**

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno da pravila o sprovođenju konkursa koja se utvrđuju budu uniformna bez obzira na nivo javne vlasti koji dodeljuje sredstva. Ovo naročito da bi se izbeglo nejednaka primena pravila o javnom konkursu u odnosu na različit nivo vlasti. Pre svega je bitno očuvati jedinstvenu proceduru u konkursima u samoj implementaciji. Pogotovu ako se uzme u obzir da svaki nivo vlasti može da razrađuje uslove učešća na konkursu i različito interpretira kriterijume koji su i ovako već široko postavljeni. Zato predloženom formulacijom želimo da preciziramo koje sve elemente treba da sadrži ovaj podzakonski akt bez obzira ko ga donosi.

i) Posle člana 26, treba dodati član 26a koji glasi:

(1) Zabranjen je svaki oblik neposrednog finansiranja medija od strane bilo kog organa javne vlasti, javnih preduzeća i drugih organizacija koje se finansiraju iz javnih prihoda.

(2) Odredbe čl. 15-26. shodno se primenjuju na posredna davanja medijima koji potiču od organa i organizacija iz stava 1. ovog člana uz puno poštovanje slobodne tržišne utakmice i pravila o kontroli državne pomoći.

Obrazloženje:

Ove odredbe su neophodne da bi se sprečilo izigravanje projektnog finansiranja od ministarstava, a koja nisu nadležna za oblast medija, kao i drugih organa i organizacija koje se finansiraju iz javnih sredstava.

j) Član 31. koji glasi:

(1) Izdavač ima pravo na utvrđivanje i sprovođenje programske koncepcije medija.

(2) Pravo iz stava 1. ovog člana u pravnom je prometu.

Treba izmeniti tako da glasi:

Izdavač medija može preneti pravo raspolaganja na mediju.

Obrazloženje:

Suština ovog predloga je bila da se jasno kaže da se pravo na mediju može prenositi. Članovi RG su pojasnili da medij nije pravno lice, da on ne poseduje ništa osim uređivačke i programske koncepcije i da je zato bila neophodna ovakva formulacija.

Smatramo da će i posle pojašnjenja i terminološke zamene (umesto termina „*medijska organizacija*“ se koristi termin „*izdavač medija*“) ova odredba, u ovakvom obliku, ostati nejasna za one koji će je primenjivati.

k) Član 52, koji glasi:

(1) Slučajeve prekomernog objedinjavanja iz članova 50. i 51. ovog zakona rešava republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije.

(2) Kad rešava pitanja iz stava 1. ovog člana, republički organ nadležan za zaštitu konkurencije vrši sektorsku analizu medijskog i neposredno povezanih tržišta, u saradnji sa naučno-istraživačkim ustanovama, po potrebi, a najmanje jednom u periodu od tri godine.

Treba izmeniti tako što će se, između stava 1. i 2, dodati novi stav tako da glasi:

(1) Slučajeve prekomernog objedinjavanja iz članova 50. i 51. ovog zakona rešava republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije.

(1a) Regulatorno telo nadležno za audio i audio-vizuelne medijske usluge, može u skladu sa zakonom kojim se uređuju audio i audio-vizuelne medijske usluge, oduzeti ovlašćenje za pružanje audio i audio-vizuelne medijske usluge, i u slučaju objedinjavanja u kome obaveza prijavljivanja koncentracije republičkom organu nadležnom za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije, nije postojala, odnosno u kome je republički organ nadležan za zaštitu konkurencije, u postupku predviđenim zakonom kojim se uređuje zaštita konkurencije, doneo zaključak kojim odbacuje prijavu koncentracije.

(2) Kad rešava pitanja iz stava 1. ovog člana, republički organ nadležan za zaštitu konkurencije vrši sektorsku analizu medijskog i neposredno povezanih tržišta, u

saradnji sa naučno-istraživačkim ustanovama, po potrebi, a najmanje jednom u periodu od tri godine.

Obrazloženje:

Suština predloga je da se sačuva ovlašćenje RRA da oduzme dozvolu kad očigledno postoji koncentracija, a Komisija za zaštitu konkurencije ne želi da pokrene postupak zbog toga što firme koje se kupuju i prodaju imaju promet manji od 20 miliona evra na godišnjem nivou. U Srbiji 99% medija ima promet manji od 20 miliona evra na godišnjem nivou (posebno radio stanice) i ako bi se sve prepustilo isključivo Komisiji, jedno lice bi moglo da kupi sve radio stanice u Srbiji, pošto sve zajedno nemaju promet od 20 miliona evra. Na taj način bi, zbog nepostojanja pretpostavki za vođenje postupka pred Komisijom za zaštitu konkurencije, bile obesmišljene odredbe o prekomernom objedinjavanju.

l) Član 53, koji glasi:

- (1) Medij mora imati odgovornog urednika.
- (2) Glavni urednik medija ima svojstvo odgovornog urednika tog medija.
- (3) Odgovorni urednik za pojedino izdanje, rubriku, odnosno programsku celinu odgovara za sadržaj koji uređuje.
- (4) Odgovorni urednik ne može biti lice koje uživa imunitet od odgovornosti.
- (5) Za odgovornog urednika može biti imenovano lice koje ima prebivalište na teritoriji Republike Srbije.

Treba izmeniti tako što će se izbrisati stav 3.

Obrazloženje:

Medijska koalicija traži brisanje ovog stava zbog toga što se za odgovornog urednika u praksi često postavljaju određena lica samo da bi se ispunila forma, pa je zbog toga potrebno da se odgovornost prebaci samo na glavnog urednika koji će ujedno biti i odgovorni. Ovo je naročito izraženo na lokalnu.

m) Član 91, koji glasi:

- (1) Lice čiji su pravo ili interes povređeni neistinitom, nepotpunom ili netačno prenetom informacijom može zahtevati od onoga od koga informacija potiče (dalje: izvor informacije) da je kao neistinitu, nepotpunu ili netačno prenetu opozove, a od odgovornog urednika da opoziv objavi.
- (2) Izvor informacije može da zahteva od odgovornog urednika da objavi opoziv njegove neistinite, nepotpune, odnosno netačno prenete informacije.
- (3) Izvorom informacije smatra se onaj ko je kao takav označen.

(4) Ako izvor informacije nije označen i ne može se utvrditi, zahtev iz stava 1. ovog člana podnosi se protiv odgovornog urednika.

(5) Povređeni može zahtevati da izvor informacije odn. odgovorni urednik objavljenu informaciju označi kao neistinitu, nepotpunu ili netačno prenetu, da je ispravi ili dopuni, da saopšti da ne raspolaže dokazima za iznete tvrdnje, da saopšti da je naknadno saznao za njenu neistinitost, nepotpunost ili netačnost njenog prenosa, da saopšti da ne ostaje pri iznetim tvrdnjama, da saopšti da se ograđuje od sadržine informacije, ili što drugo što je potrebno da bi se odstranilo stanje povrede prava.

(6) U parnici radi objavljivanja opoziva raspravlja se o neistinitosti, nepotpunosti ili netačnosti prenosa informacije, kao i o tome da li je informacijom povređeno pravo ili interes tužioca.

Treba obrisati. Takođe, opoziv treba izbrisati iz svih odredaba u kojima se pominje.

Obrazloženje:

Smatramo da je ovaj institut suvišan. Posebno je sporna ovakva formulacija člana jer omogućava da svako ima pravo da traži opoziv (naročito imajući u vidu da postoji opcija odgovora na informaciju). Ovim institutom se potpuno zanemaruje osnovno zakonsko načelo, kao i odredbe kodeksa novinara, da novinar odnosno urednik sve informacije proverava u skladu sa dužnom novinarskom pažnjom, ako sazna da iste nisu tačne ili potpune ima obavezu da to kroz svoje izveštavanje o nekom događaju ili ličnosti konstatuje (čime se i postiže funkcija opoziva). Čini se da će insistiranje na ovakvom rešenju izazvati velike probleme u praksi i jako uticati na tok novinarskog istraživanja i izveštavanja i da neće ostvariti svoju funkciju. Posebno, imajući u vidu da ni ispravka informacije nije značajno zaživela u desetogodišnjoj praksi primene važećeg Zakona o javnom informisanju.

n) Član 63. koji glasi:

Lice koje se bavi distribucijom medija ne sme da odbije da distribuira medij bez opravdanog komercijalnog razloga, kao ni da za distribuciju medija postavlja uslove koji su suprotni tržišnim principima, shodno odredbama zakona kojim se reguliše zaštita konkurencije.

Treba izmeniti na način da odgovara članu iz važećeg zakona koji reguliše pitanje naknade štete ako distributer odbije distribuciju bez opravdanog komercijalnog razloga, tako da glasi:

Lice koje se bavi distribucijom medija ne sme da odbije da distribuira nečiji medij bez opravdanog komercijalnog razloga, kao ni da za distribuciju medija postavlja uslove koji su suprotni tržišnim principima.

Izdavač medija čija je distribucija obustavljena u celosti ili u značajnom delu povredom zabrane iz stava 1. ovog člana ima pravo da pred nadležnim sudom zahteva naknadu štete koju je usled toga pretrpeo.

U slučaju da u postupku iz stava 2. ovog člana utvrdi da je došlo do povrede zabrane iz stava 1. ovog člana, sud će naknadu za pretrpljenu štetu odmeriti najmanje prema vrednosti prodatog oglasnog prostora za sve brojeve medija koji nisu distribuirani povredom zabrane iz stava 1. ovog člana. U odsustvu dokaza o takvoj vrednosti za sve ili neke od brojeva medija smatraće se da je ta vrednost za svaki takav broj jednaka vrednosti prodatog oglasnog prostora u prvom broju medija koji nije distribuiran.

Postupak po zahtevu iz stava 2. ovog člana hitan je.

U postupku iz stava 2. ovog člana nadležni sud će na predlog izdavača medija odrediti privremenu meru kojom će obavezati lice koje se bavi distribucijom medija da do pravnosnažnog okončanja postupka nastavi da obavlja distribuciju predmetnog medija.

Po predlogu iz stava 5. ovog člana nadležni sud odlučuje u roku od osam dana od dana podnošenja predloga, i svoju odluku odmah dostavlja izdavaču medija, odgovornom uredniku medija i licu koje se bavi distribucijom medija.

Obrazloženje:

Smatramo da je neophodno da se postupak za naknadu štete vodi po hitnom postupku i za situaciju kada je distributer bez opravdanog komercijalnog razloga odbio da distribuirati neki medij, a ne da se ograniči samo na situaciju kad je usledila neosnovana privremena zabrana. Smatramo da nema opravdanog razloga za ovo ograničenje jer je *ratio legis* isti i za odredbe koje predviđaju postupak naknade štete koja je usledila usled neosnovane privremene zabrane i usled odbijanja distribucije bez opravdanog komercijalnog razloga. Zbog toga predlažemo da ostane ista formulacija kao i trenutno važećem zakonu.

nj) Član 79, koji glasi:

Informacije iz krivičnog postupka koji je u toku mogu se objaviti ako su iznete na glavnom pretresu ili su pribavljene ili mogle biti dobijene od organa javne vlasti na osnovu zakona kojim se uređuje pristup informacijama od javnog značaja.

Ovim članom se ograničava pravo novinara da prikuplja informacije van glavnog pretresa, a samim tim se ugrožava i istraživačko novinarstvo. Takođe norma je u suprotnosti sa opštim pravilom koje predviđa da se informacije o stvarima od javnog interesa objavljuju slobodno, bez obzira na način kako su pribavljene, a ako povredi ovu odredbu. Smatramo da je neophodno ovu odredbu preformulisati

da obezbedi ravnotežu između zaštite lica u krivičnom postupku i opravdanog interesa javnosti da sazna informacije o ishodu postupka.

o) Član 130, koji glasi:

Ako je objavljenom informacijom, odnosno zapisom povređeno lično dostojanstvo, autentičnost, odnosno privatnost lica, povređeni ima pravo da od izdavača tužbom zahteva deo dobiti ostvarene objavljivanjem informacije, odnosno zapisa, srazmerno tome koliko je objavljivanje doprinelo ostvarenju dobiti, nezavisno od drugih sredstava pravne zaštite koja tom licu stoje na raspolaganju u skladu sa odredbama ovog zakona.

Treba izbrisati.

Obrazloženje:

Smatramo da ovaj institut nije opravdao svrhu postojanja, jer je praksa pokazala da je veoma komplikovano izračunati dobit koju je neki medij imao objavljivanjem informacije koja je povredila lično dostojanstvo, autentičnost, odnosno privatnost lica. Treba posebno imati u vidu da je ovaj institut prvenstveno usmeren na javne ličnosti koje kao takve, u skladu sa evropskom praksom moraju da trpe veći stepen kritike. Smatramo da je u tom smislu dovoljna zaštita koju pružaju odgovor na informaciju i ispravka informacije. Naročito, što se u praksi može desiti da ovaj institut ostvari suprotnu od nameravane svrhe – neki vid auto-cenzure.

p) Član 145, treba izmeniti na način da se odgovornost za prekršaj proširi na ceo član 4.

Obrazloženje:

Sloboda javnog informisanja o kojoj govori član 4, mora biti na neki način zaštićena, makar i prekršajem. Član 4. ukazuje:

- 1) da je javno informisanje slobodno i ne podleže cenzuri;
- 2) da je zabranjena neposredna i posredna diskriminacija medija, urednika, novinara i drugih lica u oblasti javnog informisanja, prema njihovoj političkoj opredeljenosti i uverenju ili drugom ličnom svojstvu;
- 3) da se ne sme ugrožavati slobodan protok informacija putem medija, a naročito vršenjem pritiska, pretnjom, odnosno ucenom urednika, novinara ili izvora informacija, a ne postoji nikakva sankcija.

Sve ove zabrane, bez ikakve sankcije ostaju samo načela koja nemaju pravnu zaštitu.

r) Član 154, stav 5, koji glasi:

(5) Članovi 15-26 ovog zakona počinju da se primenjuju od 01.01.2014. godine, na osnovu principa pune tržišne ravnopravnosti medijskih organizacija i opštih zakonskih

pravila o državnoj pomoći i zaštiti konkurencije, kao i odredbi zaključenih i preuzetih međunarodnih sporazuma.

Treba izmeniti, tako da glasi:

(5) Finansiranje izdavača medija iz stava 1. ovog člana iz javnih prihoda nakon 1.1.2014. godine, zabranjeno je, osim u skladu sa odredbama članova 15-26. ovog zakona.

Obrazloženje:

Smatramo da je formulacija RG neodređena i da su formulacije „principi pune tržišne ravnopravnosti“ i „opšta zakonska pravila o državnoj pomoći i zaštiti konkurencije“ podložne različitim tumačenjima i da zato treba reći jasno da od 1.1.2014. godine nema više finansiranja iz budžeta nego isključivo projektnog finansiranja po članovima 15-26. ovog zakona.

Beograd, 22.3.2013.